

**ZARYS
KONCEPCJI
PLACEBO
LEGISLACYJNEGO**

ZARYS KONCEPCJI PLACEBO LEGISLACYJNEGO

**Mateusz
Stępień**

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Warszawa 2024

Seria Prawo i Teoria Społeczna
pod redakcją Michała Paździoży (Uniwersytet Wrocławski)
i Michała Stambulskiego (Erasmus University Rotterdam)

Recenzje
dr hab. Agnieszka Bielska-Brodziak, prof. UŚ
dr hab. Michał Kaczmarczyk, prof. UG

Redakcja
Agnieszka Toczko-Rak

Korekta
Zespół

Projekt okładki serii: to/studio Tomasz Kędzierski
Adaptacja projektu: Katarzyna Juras
Na okładce wykorzystano reprodukcję obrazu Hieronima Boscha
Szarlatan ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Saint Germain-en-Laye,
Wikimedia Commons

Praca powstała w ramach programu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki
OPUS 21 UMO-2021/41/B/HS5/03826

Copyright © 2024 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka Sp. z o.o.
Copyright © 2024 by Mateusz Stępień

ISBN 978-83-67450-78-2
doi 10.7366/9788367450782

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar
Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Placebo medyczne	25
1.1. Wprowadzenie	25
1.2. Uwagi porządkujące	28
1.3. Zmiany w podejściu do placebo	35
1.3.1. Wstęp	35
1.3.2. Pluralizacja studiów nad placebo	35
1.3.3. Od wadliwej (pseudo)terapii do złożonej i nierozumianej do końca terapii	36
1.3.4. Od tabletki do całościowego procesu leczenia.....	38
1.3.5. Od „mentalizmu” do uwzględnienia znaczenia szerokiego kontekstu leczenia.....	38
1.4. Wybrane definicje	39
1.5. Typy placebo	51
1.6. Efekt placebo	56
1.7. Wyjaśnienia występowania efektu placebo	59
1.8. Etyka stosowania placebo	63
1.9. Wnioski	67
Rozdział 2. Placebo w kontekście profesji	75
2.1. Uwagi wstępne	75
2.2. Szersze tło i definicja placebo w kontekście profesji	81
2.3. Ogólna sytuacja używania placebo.....	89
2.4. Szczegółowe warunki sprzyjające stosowaniu placebo	93
2.5. Przykład porady tzw. behawiorystów.....	103

2.6. Problematyzacja	109
2.6.1. Wprowadzenie.....	109
2.6.2. Wiedza	110
2.6.3. Stan podmiotowy.....	117
2.6.4. Wadliwość	118
2.6.5. Efekt placebo w kontekście profesji	120
2.6.6. Performatywny charakter placebo	123
2.7. Podsumowanie.....	125
Rozdział 3. Placebo legislacyjne	127
3.1. Wprowadzenie.....	127
3.2. Kilka uwag terminologicznych	131
3.3. Specyfika decyzji legislacyjnych	135
3.4. Wyjściowe napięcie	149
3.5. Dyskusja nad wstępną definicją placebo legislacyjnego.....	154
3.6. Reminiscencje. Studia nad tworzeniem wadliwego prawa	162
3.6.1. Wstęp	162
3.6.2. Tworzenie praw „bez najmniejszego zamiaru ich wykonania”	163
3.6.3. Projekty ustaw skazanych na niepowodzenie (<i>dead-on-arrival bills</i>).....	165
3.6.4. Akt prawny (konstytucja) jako „pożyteczna bzdura”	167
3.6.5. Ustawy imitacyjne.....	170
3.6.6. Nieskuteczna ustawa jako kompromis	172
3.6.7. Perspektywa polityk publicznych.....	179
3.6.8. Koncepcja „prawnego efektu placebo”	188
3.6.9. Wnioski, kierunki, ograniczenia	193
3.7. Cechy sytuacji zachęcającej do tworzenia placebo legislacyjnego	198
3.7.1. Wstęp. Jeszcze raz o różnicach	198
3.7.2. Ogólne czynniki strukturalne	199
3.7.3. Szczegółowe warunki	212
3.7.4. Wnioski	232

3.8. Problematyzacja	234
3.8.1. Uwagi wstępne.....	234
3.8.2. Problem wiedzy.....	234
3.8.3. Stan podmiotowy.....	239
3.8.4. Wadliwość	242
3.8.5. Efekt placebo	245
3.9. Podsumowanie. Ograniczenia i kierunki rozwinięć	256

Rozdział 4. Polityka symboliczna i prawo symboliczne.

Uzupełnienie rozważań nad placebo legislacyjnym	261
4.1. Wstęp.....	261
4.2. Thurman Arnold o symbolach rządzenia.....	268
4.2.1. Przybliżenie postaci i myśli Arnolda	268
4.2.2. Prawo jako (mega)symbol społeczny	273
4.2.3. Praktyczna niepraktyczność prawa	280
4.2.4. Symboliczny akt prawny jako zamierzony niewypał	285
4.2.5. Podsumowanie. Krytyka i wkład Arnolda	288
4.3. Murraya Edelmana koncepcja polityki symbolicznej.....	292
4.3.1. Wprowadzenie i kontekst – pionierskie badania Josepha R. Gusfielda.....	292
4.3.2. Główne myśli Edelmana.....	296
4.3.3. Symbole i konteksty ich użycia.....	300
4.3.4. Podstawowe cechy podejścia Edelmana.....	303
4.3.5. Uwagi polemiczne	305
4.4. Gunnela Gustafssona ujęcie polityki symbolicznej na tle procesów makrospołecznych.....	307
4.4.1. Ogólne przesłanki tworzenia polityki i prawa symbolicznego.....	307
4.4.2. Cztery typy idealne polityk	309
4.4.3. Podsumowanie – nowe pomysły w badaniach prawa symbolicznego	311
4.5. Prawo symboliczne w obszarze ochrony środowiska	312
4.5.1. Wprowadzenie.....	312
4.5.2. Johna P. Dwiera krytyka „uników legislacyjnych”	313
4.5.3. Jensa Newiga próba mierzenia prawa symbolicznego.....	325

4.6. Szkoła holenderska tzw. pozytywnego prawa symbolicznego.....	339
4.6.1. Centralny pomysł	339
4.6.2. Rozwinięcia i wewnętrzna krytyka. Próba rekapitulacji Barta van Klinka i Olivera W. Lembckiego	343
4.7. Angeliki Siehr Kantowska perspektywa rozumienia prawa symbolicznego	350
4.7.1. Punkt wyjścia – czym jest prawo symboliczne?	350
4.7.2. Prawo symboliczne a racjonalność.....	355
4.7.3. Wnioski – napięcia i zwroty w myśli Siehr	356
4.8. Mark Tushnet i Larry Yackle o prawie symbolicznym	358
4.8.1. Kilka uwag wprowadzających. Tradycja prawa ekspresyjnego.....	358
4.8.2. Trzy typy ustaw	360
4.8.3. Polemiczne spojrzenie na koncepcję Tushneta i Yackle’a.....	364
4.9. Podsumowanie rozważań nad nurtem prawa i polityki symbolicznej	367
4.9.1. Uwagi wprowadzające	367
4.9.2. Rekonstrukcja stanowisk i polemika	368
4.9.3. Rekapitulacja zasadniczych celów rozdziału	376
Zakończenie	393
Bibliografia	397
Indeks nazwisk.....	417